

Организација рачунара – КЗ

1.(20) Једноадресни процесор са меморијски мапираним улазно/излазним адресним простором, меморија, периферија PER0 (adrCR=FF10h, adrSR=FF11h, adrDR=FF12h), периферија PER1 (adrCR=FF20h, adrSR=FF21h, adrDR=FF22h) са придруженим контролером периферије DMA (adrCR=FF00h, adrSR=FF01h, adrDR=FF02h, adrCNT=FF03h, adrAs=FF04h, adrAd=FF05h) и периферија PER2 (adrCR=FF30h, adrSR=FF31h, adrDR=FF32h) повезани су системском магистралом са 16-битном адресном и 16-битном магистралом података. Адресирање је на нивоу 16-битних речи. Механизам прекида је векторисан, а број улаза у IV табелу је одређен фиксно за сваку периферију. У управљачким регистрима бит 7 је Start којим се дозвољава почетак операције, бит 2 одређује смер операције (0-улаз, 1-излаз), бит 1 је Enable којим се дозвољава прекид, а у статусним регистрима бит 15 је Ready који сигнализира спремност контролера. Бит 0 управљачког регистра DMA контролера задаје режим рада (0-циклус по циклус, 1-блоковски). Написати главни програм и одговарајуће прекидне рутине којима се: упоредо врши читавање низа A(i) (i=0...FFh) са PER0 у меморијски блок који почиње од адресе 0100h и низа B(i) (i=0...FFh) са PER1 у меморијски блок почев од адресе 0200h. Након читавања низова A и B формира се низ C, који почиње од адресе 0300h у меморији, на следећи начин: C(i) = A(i) - B(i) (i=0...FFh). На крају се низ C упоредо шаље на периферије PER1 и PER2. Пријем са PER0 реализовати испитивањем бита спремности, пријем са PER1 реализовати коришћењем DMA контролера у циклус по циклус режиму рада, слање низа C на PER1 реализовати коришћењем DMA контролера у циклус по циклус режиму рада, а слање низа C на PER2 реализовати коришћењем механизма прекида.

2. (20) У процесору рачунара постоји кеш меморија реализована у техници асоцијативног пресликавања. Оперативна меморија је капацитета 4 Гига бајта и ширине меморијске речи 1 бајт. "Data" део кеш меморије је капацитета 16 KB и ширине меморијске речи 1 бајт. Пресликавање је на нивоу блокова величине 32 бајта.

а) (5) Нацртати структурну шему кеш меморије и оперативне меморије. Приказати како се генеришу адресе кеш меморије и оперативне меморије у свим ситуацијама које могу да настану при приступу кеш меморији. Означити све капацитете и ширине поља свих делова кеш меморије и оперативне меморије.

б) (5) Објаснити функцију Таг дела кеш меморије. Објаснити ко и када користи и поставља ове бите одговарајућег улаза кеш меморије.

в) (5) Објаснити како се разрешава да сагласног може да се открије само у једном улазу кеш меморије. Посебно објаснити како је ово разрешено приликом почетних приступа кеш меморији која је била празна, а сви Таг улази дате кеш меморије имају исту почетну вредност 0, а адреса којој се приступа има поље Таг такође са вредношћу 0.

г) (5) Дати пример адресе и садржаја кеш меморије (свих релевантних делова и улаза (D, V, Tag)) у ситуацији када у кеш меморији постоји сагласност.

Напомене: На испиту нису дозвољена никаква помоћна средства, ни калкулатори ни литература. Испит траје 3 сата.

Организација рачунара – К2

1. (15) Адресни простор процесора је величине 64KB, а адресбилна јединица је бајт. Процесор оперише само са целобројним величинама без знака величине 16 бита, а 16-битни подаци и адресе се смештају у меморију тако да је на нижој адреси нижи бајт. Процесор је једноадресни са раздвојеним меморијским и улазно/излазним адресним просторима, а механизам прекида је векторисан. IV (*Interrupt Vector*) табела почиње од адресе на коју указује регистар IVTP (*Interrupt Vector Table Pointer*), а регистар IVTP има вредност 0. Процесор има три улазне линије IRQ1, IRQ2 и IRQ3 за спољне маскирајуће прекиде, при чему је IRQ1 најнижег приоритета, а IRQ3 највишег приоритета, на које су везане периферије PER1, PER2 и PER3, респективно, којима треба доделити улазе 3, 4 и 7 у вектор табели, и којима одговарају прекидне рутине на адресама 110Ah, 1105h и 1100h, респективно. Адресе 8-битних регистара у којима се чувају бројеви улаза су 12h, 10h и 1Ah, респективно. Не прихвата се прекид истог нивоа приоритета. Улаз 0 у IV табели се користи у свим осталим случајевима. У PSW-у постоје бит I (*Interrupt Enable*), који се хардверски поставља на вредност 0 током извршавање фазе *опслуживање прекида*, као и одређен број L бита, који се хардверски, током извршавање фазе *опслуживање прекида*, постављају на ниво приоритета прекидне рутине на коју се скаче у случају маскирајућег прекида. При прекиду се на стеку чувају PC и PSW тим редом. Стек расте према нижим локацијама, а SP показује на последњу заузету локацију на стеку. Дат је део главног програма на слици 1, прекидне рутине на слици 2, изглед дела меморије почев од адресе 0 дат је на слици 3. Инструкција на адреси 0100h означена је као 1. (прва) по редоследу извршавања, а свака следећа инструкција која се извршава означена је следећим редним бројем. У току извршавања 2. инструкције стиже захтев за прекид по линији IRQ3, у току 5. по линији IRQ1, а у току 7. по линији IRQ2. На почетку су сви бити PSW-а постављени на 0. У регистру маске IMR бит *i* одговара линији IRQ*i*; вредност овог регистра је Fh. Инструкције RTI, INTE и INTD не реагују на прекид.

Слика 1

Адреса	Наредба
0100h	INTE
0101h	LOAD 8h
0103h	STORE 24h
0105h	INTD

Слика 2

Адреса	Наредба
1100h	INTE
1101h	STORE 12h
1103h	DECA
1104h	RTI
1105h	INTE
1106h	STORE 24h
1108h	INCA

Слика 3

Адреса	Садржај
0000h	01h
0001h	11h
0002h	03h
0003h	11h
0004h	00h
0005h	11h

а)(3) Написати део програма којим се додељују бројеви улаза наведеним периферијама.

б)(3) Нацртати изглед првих 8 улаза у вектор табели, означити адресе релевантних локација и уписати садржаје у њих.

в)(6) Написати секвенцу адреса наредби које се редом извршавају почев од адресе 0100h. Резултат дати табеларно тако да табела садржи редни број инструкције, адресу на којој започиње инструкција, саму инструкцију, садржај акумулатора након извршења инструкције, вредности свих познатих бита унутар програмске статусне речи, и изглед стека. Резултат дати након фазе извршења инструкције и уколико је у фази опслуживања прекида прихваћен прекид и након фазе опслуживања прекида.

г)(3) Које ће се вредности налазити на локацијама 0012h и 0013h након извршења секвенце под в)?

2. (5) Посматра се процесор и главни програм из претходног задатка. Уколико је у току друге инструкције пристигао захтев за прекид по линији IRQ1 навести све ситуације у којима трећа инструкција која се извршава неће бити прва инструкције прекидне рутине периферије повезане на линију IRQ1. Приликом описа ситуације треба назначити: садржај програмске статусне речи PSW и регистра маске IMR, као и који су прекиди били присутни.